„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком, недељом, на целом табаку, а уторницом на по табака

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску
на целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте сваких ситних слова, за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад.

НЕНАПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 155. У Новом Саду у недељу 9. (21.) октобра 1883. ГОДИНА XVIII.

ГЕРМАН АНЂЕЛИЋ
именовани патријарх у српској цркви.

ГЛАС ИЗ ГОРЊЕ КРАЈИНЕ.

IX.

Нова два администратора у српској цркви развише у подпуној мјери радњу своју. Један из превелике љубави према цркви и народу, са чијијех је недара одпао, пребацио се бјеше у дјелању своме, пошавши за одмјеренијем циљом да дипломатскијем духом и свестранијем познавањем ствари и околности, у којијем се креће, надкрили сву лукаву и злочесту браћу, што се бјеше прибрала уз војску кр. повјереника у Н. Саду. — А и како да и може пјесник и сјајан борац српски из год. 1848—9. љубављу својом прионути уз браћу несретну, који зарад себичнијех циљева својијех прегоше свом снагом покварене душе, да народу и цркви народној темељ опстанку подкопавају. Како да се може и помислити таки отров у љубави пјесника Никанора према народу своме, из које љубави потекоше иза толике мушке борбе за права народна, оне дивне пјесме, којијем је Србину представио његовога најпрвога мужа, његова првога просвјетитеља, његова српскога свеца Саву (Растка) Немањића. — Не! — Митроносни пјесник српски не слазише ни у том тешком и по своју сјајну прошлост варљивом и критичком моменту са пута, на који га доведе јуначан дух и свијетла мисао његова као борца, као пјесника српскога. Он се још узношаше чистијем поносом српскијем. У њедрима његовијем још пламтише топла љубав према роду, за који свом прошлости, свом снагом душе своје радише. И зао дух српски знадијаше за то све, па за то доведе ту лијепу душу српску на тако погибелно мјесто — у ђаволско искушење. Јер на мјесту томе мораде нови администратор јавнијем дјелањем показивати, да није уз народ, да је подпуно уз мисао мађарску и да са „иноком гргетешкијем“ оживљава ту мисао и у пастви својој, у народу и у цркви српској. Тако радећи може нови администратор утирати траг клеветама, које потицаху из некадање платонове резиденције у дворове свјетовнога администратора патријаршије српске — кр. повјереника Мајтињија. — А заборавити не би смио ни један Србин, да Никанор владика открио би народу своме праву мисао своју, када би се вољом народном уздигао на престо Арсенија Црнојевића. То је барем моје мишљење. (И само као таково пуштамо га овде. — У.)

С друге сасвијем противне стране и позитивношћу одмјереном развијаше васцијели рад свој кр. повјереник Мајтењи и околица његова. А у тој околици доста је, да је spiritus regnans злогласна „руса глава.“ И томе црноме јунаку, да су крила сплетка и клевета у друштву српском, у цркви српској. За коју би се особу рекло у том табору да је подозриљива — тој би се особи без пардона судило. На које би се српско друштво прст пружио из те црне чете, то би друштво махом у расуло поћи морало. Општина црквена једна за другом подлијегаху на голему штету своју тешкијем посљедицама клевете и опадања. Фондови српски пријеђоше подпуно под надзор и руковање мађарскијех двају администратора. И дух српски, што се још једино у српској школи уздржаваше, не једанпут тешко удари — још тобоже сакривена — бахатост и сила противничка. — Свештеници српски не смиједоше у духовном надпастиру своме виђети другога — до тирана свога. Осјећаше се као, да је прегао све, што је против опстанку српскоме, свом снагом својом, да тај народ однароди и да га са православном вјером прађедовском растави. Тако боме мораде један Србин да помишља. — Автономан живот у цркви српској изгледаше дакле, да је на свијем линијама у одпочетом лијепом развоју своме застао — да га и нема. — А то и бјеше циљ великога демона калуђерскога, што се у сабору црквеном од године 1869. онако љуто загрози свијем онијем, који би дирнули у каноничка права „епископа“ српскијех у цркви српској, која ће „права“ он свом моћи знања и духа бранити, док му је „русе“ на рамену „главе“.

Међутијем нараван развитак српскијех автономнијех црквенијех послова, заустављен свом осјетљивом силом противника, грожаше тешкијем посљедицама у свеколиком животу народном ако брзе помоћи не буде — и автономни црквени живот народни на прво се не помакне. Тај видљиви моменат на повријеђеном духу автономне цркве народне опажаху већ од дуже времена и у Будапешти. Но чекаху још да виде, хоће ли клонути поразом тијем на новом пољу автономне цркве јаки опозициони дух народа српскога у Бачкој и Банату. Очекиваху још на глас из некадањијех платоновијех двора, да је некада засјала јасна звијезда Милетићева зашла — да је клонуо дух тога несломљивога противника владајуће политичке мисли мађарске.

И према томе очекивању кретаху се одлучни и замашни замишљаји германови. Срачунав на чисто да дочекати није кадар пад Милетићев, а знајући уз то да је Никанор у јавном мишљењу народном немогућан постао за избор патријарха — пожури он сазив изборнога сабора.

Тај сабор би сазван. Главе мађарске, што у српској црквеној ствари мишљаху главом великога корифеја влади привржене калуђерске и црквене странке српске, рачунаху још увек на сигуран избор администратора другога — владике Никанора. „Велики Герман“ позитивношћу тврђаше, да ће у противном случају Никанор владика постати наименовани патријарх српски. О томе већ и врабци по крововима цвркутаху. Таком тенденцијом бјеше растелалено сигурно наимевање владике Никанора. — У ствари пак друге дипле диплише. А и ево да видимо одма на што те свирале слутише. Још само да овом приликом напоменем, да се владика Никанор сасвијем сигурно креташе у очи отварања тога изборнога сабора. А на самом отвореном сабору, да друго, и не мишљаше, но да ће пештански државници обићи за овај пут и привилегијално кардинално право народно, и позитиван закон као и вољу народа, те да ће путем наименовања ријешити већ у велико заплетено и спорно питање у цркви српској. Томе вјеровању владике Никанора чуди се још и данас сваки познавалац оштроумља пјесника-митроносца. Али то све иде у атар данашње наименованости. Тако шђеде тај „корифеј“ антиавтономне странке српске. И неуморнијем ровањем и пробијањем, неусиплјивом истрајношћу започетом раду успједе помоћу заклетијех неверника српскијех „инок“ наш толико, да у сабору томе он најсигурније стајаше. — А ево да видимо.

Сабор изборни имајући да бира српској овостраној цркви за патријарха митрополита само једнога од епископа српскијех, што управљају црквом у овој половини државној — у круновини светога Стевана — пријеђе сасвијем преко владике пјесника — те изабра једногласно за патријарха српскога народнога владику — бившега администратора патријаршије и дијецезана будимскога, остарелог у раду за народ и цркву своју Арсенија Стојковића. Највећи антагонист Стојковићев, који га са узрока познатијех обори, као администратора већ са столице патријаршеске, наравна ствар, да се са свом снагом противничке душе своје натиснуо још прије састанки сабора на душу тога узвишенога народнога старца — тога аукторитета у цркви српској. И сигурнијем рачуном, да Стојковић неће бити потврђен за патријарха митрополита дочека црни „инок“ као велики противник тога избора — и изборни сабор црквени. — Па тако и би. Избор Стојковића за патријарха дође не потврђен одозго. Наредише истим актом мудра господа мађарска одма и нов избор под истијем увјетима, какви стављени бјеху и првом избору. Сабор српски са васколиком умном снагом највећијех поборника народнијех стављен бјеше тијем ријешењем избора првога у велику неприлику. Сада се тек тешко осјећаше губитак кроткога и врлога јерарха Лукијана Николајевића. Јер осим Никанора и не остаде за избор други владика кандидат до вршачки „жандар владика.“ Положај постаде са не одобренијем првијем избором врло тежак — и сабор српски не знаде се управо другамо окренути но скроз у цркву романску. А на срећу још бјеше у тој цркви заостао један Србин митроносац и тај у то доба управљаше као митрополит романски свом овостраном црквом романском. Умујући на све могуће начине не могаху либерали српски, који на том изборном сабору осим њих петорице представљаху народ српски, другога за кандидата патријаршије истакнути до тога архијереја Србина у цркви романској. И посланици српски у конференцији својој истакнувши за кандидата патријаршије српске митрополита романскога Прокопија Ивачковића — приступише и избору и без три гласа сви постављеногa кандидата за патријарха бираху. — Расположај народа према избору томе, барем како се то у Новом Саду и околици најближој опазити може, не бјеше најодушевљенији. Одма је у чистој души србиновој слутња црна мјесто заватила, да тијем избором, против коме наравно неће влада мађарска устати, не пружа сабор велике помоћи потиштеној цркви српској. Много је знамења уочио био сваки свијестнији Србин, по којијем судише, да нови црквени живот, што га противници у развоју своме онако жестоко сузбише, неће снажнијем кораком у на прво поћи. А не један родољуб српски заузет старањем за автономан живот у цркви српској, помишљаше још онда, е се неће избором страњескога и обнемоглога архијереја за патријарха српскога поћи управо на сусрет давнашњему захтијеву противника автономије црквене — црнога „инока гргетешкога.“ С друге стране пак мораде избор тај, који је макар у неколико ријешио спор у цркви српској, обузети васколико друштво српско са задовољством и радошћу. Силни послови у цркви и црквеном животу народном чекаху од избора тога на ријешење своје. Јер три највећа владичанства српска остадоше без владика својијех. А дијецеза, у којој за дуго дијецезана није, полази већ наравном посљедицом неимајући главе ни представника свога, у свеколикијем разграматијем пословима дотичућијем се живота народнога путем назадка и постепеногa растројства. То бјеху дакле очити мотиви радости народне, којом мораде пропратити и тај таки избор патријарха српскога.

Према свему, што се на том изборном сабору у српској автономној цркви учини и сврши — стајаше подпуно задовољан главни противник народне мисли у цркви тој. А да у многоме бјеше већ тијем сабором задовољен дух заклетога противника црквене автономије српске, показа се тек по потврђеном избору патријарха Прокопија, када окрунjен круном владичанском и прибраном снагом ума и срца пође на праву акцију — на задњи чин давно одпочете издајничке улоге у рођеном народу у цркви својој.

—ρ—

Политички преглед.

Званични лист владе угарске обнародовао је прошле среде **ручна писма краљева**, управљена на сегединског краљевског комесара Лудвика Тису, секционог саветника Лудвика Лехнера и секретара у министарству унутрашњих послова Алберта Калаја. У писму на комесара Тису изриче се овоме од стране цар-краља признање и благодарност на труду и заузимању му око реконструкције Сегедина; Лехнеру дарована је из истог разлога титула и чин министарског саветника а Ка-

ЛИСТАК.

НА ГРОБУ БРАНКОВУ — НА СТРАЖИЛОВУ

дне 10. (22.) јулија 1883.*)

Коло коло
Наоколо
Виловото
Плаовито
Наплетено
Навезено
Окићено
Зачињено
Брже, браћо амо, амо
Да се скупа поиграмо.
Србијанче, огњу живи,
Ко се тебе још не диви!
Рваћане не од лане
Од увек си ти без мане!
Ој Босанче, стара славо,
Тврдо срце, тврда главо,
Тврд си као кремен камен,
Де станује живи пламен!
Ао Еро, тврда веро,
Ко је тебе јоште тер'о?
Ти си на'но итра муња,
Што никада не покуња.
Ао Сремче, гујо љута,
Сваки јунак по сто пута!
Црногорче, царе мали,
Ко те овде још не фали?
Мачем бијеш, мачем сечеш,
Мачем себи благо течеш,
Благо Турска глава сува,
Кроз њу ветар горски дува
Ој, соколе Далматинче,
Дивна мора дивни синче!
Ој ти красни Дубровчане,
Наш и данас бели дане,
Та са песме из старине
Пуне славе и милине!
Ој, Славонче танани!
Банаћане лагани!
Ој Бачвани, здраво, здраво,
Ко ј' у песми већи ђаво!
И ви други дуж Дунава,
И ви други де је Драва,
И сви други тамо амо,
Амо да се поиграмо!
Ватите се кола тога,
Од вишњег је оно Бога:
Руком држи братац брата,
Близу срца њега вата . . .

*

Оком севни
Грлом певни
Као муња, као гром —
Стреле, копља, бојни мачи,
Јунак бије, а коњ тлачи,
Звека
Јека
Вриска
Писка,
Гором долом јунак врви,
Гора дола сва у крви.
Све од мора Јадранскога
И од града тог Белога
Све од оног Дренопоља
Што с' отеже мору Црну,
Све то Душан себи згрну,
То учини Божа воља.
Душан Душан бујна река.
Србин јунак па до века!

Б. Р.

*

Над красним Стражиловом, „рајском сликом“, синула једна звезда више, да отуд сјаје Српству на све стране.

Из далека, из туђине долетио славуј-тица на убаво Стражилово — кад је славуј, да у гори поје песме-тугованке.

У један час окити се лука,
Замириса цела околина . .

Б. Р.

То је звезда-преходница омладине српске, те озорује и загрева свако срце младог наштаја, младог Српства — потоњег света српског.

Славуј био, па и преминуо . . .

звезда засјала, ал земљи не пала него сјаје по небу српском, и што дуже — све то више у вис одскаче, да трепери зракама самосвојним и расипа зраке миловидне, зоробојне на све стране српске.

* * *

Дан све данка, светац свеца,
А недеља недељицу,
Месец гони све месеца,
А година годиницу . . .

Б. Р.

Гоне данци дане и године годинице — догонили, прегонили по столећа века, откад оно

*) Из Сандићева календара „Годишњака“ за год. 1884.
Ур.

лају титула секционог саветника. Осим тога изашло је још неколико решења цар-краљевих, којима су неком извесном броју државних и муниципалних званичника и грађана сегединских подарена разна одличија, или им је изречено признање и благодарност Њег. Величанства.

Финансијски одбор угарског сабора држао је прошлог четвртка под председништвом заступника Жигмондија седницу, у којој је отпочео претрес законског предлога о повишењу прореза на доходарину. Од стране владе били су присутни Тиса и Сапари. Референат Алекс. Хегедиш изјави, да прима истина у целости поднесени законски предлог, али да у погледу разделе доходаринских прореза жели битних модификација. Он налази да се земљарина и кућарина веома штедиле, а да су напротив мобилни капитал и она подузећа која су обвезана о своме раду јавна рачуна подносити преко мере оптерећена. Говорник разјашњава све ово статистичким датама и изјављује да ће се у случају прихвата његових навора морати прерадити и модификовати детаљ поднесеног законског предлога.

Сапари мотивовао је за тим опширно поднесени законски предлог, од којега очекује да ће успоставити равнотежу у редовном државном буџету. У осталом није противан да се при раздели новог терета и у детаљу спроведу неке модификације.

Хелфи изјавио је за тим да је ствар о којој се већа веома важна, те да се о истој не може на пречац решавати. Дефицит за годину 1884 да износи не 20 милијуна, као што прорачун министров казује, већ 42 милијуна. Министар не тражи од појединих врста порезе онолико, колико су ове у стању дати, већ одређује у напред неку извесну своту и тражи исту. Према садањем стању не сме се земљарина ни за један новчић повисити. Тражи да се расправа за неколико дана одгоди.

И Апоњи противан је законском нацрту. Изјављује: да се земљарина не сме повисити, да овај нов терет ни из далека не успоставља финансијску равнотежу, и да је садањи порезни сустав у свему промашен.

Председник пита одбор да ли у опште прима законски нацрт. Осим Апоњија, Силађија и Хелфија изјављују се сви остали за нацрт.

За тим је изабран ужи комите, који ће одбору што пре имати да поднесе своје предлоге у погледу поменутог законског нацрта. У комите овај изабрани су: Варман, Хегедиш, Раковски и Кралик.

Комите овај држао је одмах седницу, но како су дотична саветовања тајно вођена, не зна се шта је решено. Комите ће у првој одборској седници поднети свој извештај.

Вести из Загреба не гуде особито повољно будимпештанским власницима. Странка независњака спрема се да за кратко време обнародује програм, у ком истина не ће порицати везу са Угарском, али ће тражити да се заједнички послови сведу на најмању меру. — Нови неми грбови сунчају се међу тим на здањима финансијалне управе, а да их у том уживању ко не узнемири, за то се већ старају бајонети аустро-угарских стражара, који пред дотичним здањима у шетњи време проводе. Мађарске кругове није баш особито мило дирнуло, што је војничка глазба при скидању ових немих грбова свирала песму „O du mein Oesterreich.“ „Лојд“ је истина хтео ово демантовати, но пошто не јавља шта се свирало, биће да извештаји осталих листова истини ближе стоје, но „Лојдов“ деманти. — О ђенералу Рамбергу јављају, да је сву позорност своју обратио на то, да што пре уклони све неуредности и неприлике у управи сеоских општина. 6-ог тек. мес. имао је Рамберг подужи разговор са потпредседником троједничког сабора Шрамом. Предмет овог разговора веле да је била политичка ситуација земље.

У задњем броју овога листа јавили смо по „П. Лоју“ како се у поседнутим земљама а наиме у **Херцеговини организује устанак** и како се мухамедовци гомилама селе из Босне и Херцеговине. Два дана касније донео је тај исти „Лојд“ неку врсту одговора, којим као да је хтео демантовати оно, што је о устанку било речено у дотичном извештају његовом са Цетиња. У том одговору помиње „Лојд“ како се не би обазрео на свој допис са Цетиња, да пре тога нису сличне вести биле изашле у „Застави“ и „П. Наплову.“ „Лојд“ гледа у дотичној коресподенцији покушај, којим се смера упливисати на делегације, које ће, као што је познато, у првом реду и највише имати да се баве са поседнутим покрајинама. Даље изјављује „Лојд“ да на основу подробних извештаја које је добио из таковог извора, за истинитост којега потпуну одговорност на се прима, може изјавити да у поседнутим покрајинама влада потпун мир и тишина и да у целој Босни и Херцеговини нема ни једног усташа. Као доказ за ово навађа „Лојд“ извештаје чиновника, те додаје како се и сам Калајн кад је пре неколико недеља у Босни био уверио да слике што их ови извештаји износе — нису одвећ ружичастим бојама насликане. Као даљи доказ да у поседнутим покрајинама нема усташких чета, навађа „Лојд“, да је црногорско-херцеговачка граница тако добро војском аустро-угарском поседнута, да се ни чета од 40 а не од 400 другова не би могла провући, а да не буде примећена. Вести о исељавању мухамедоваца хоће „Лојд“ тиме да побије, што навађа да се у току целе године дана само једна већа сеоба десила, и то у бихачком котару, из које га је уједан мах 350 душа отишло. — Тако „Лојд“. Ко је вољан, просто му веровати. Нас „Лојд“ својим разглаголствијама није могао уверити да је црно — бело. Колико вреди „Лојдово“ позиване на званичне извештаје, у разлагање тога није потребе ни једне речи потрошити. Не мање излишно било би упустити се у побијање онога, што „Лојд“ о посади на црногорско-херцеговачкој граници навађа. У пређашњим извештајима па и у потоњем „Лојдовом“ није нигде речено, да су чете прелазиле из Црне Горе у Херцеговину, већ је изрично наведено да се чете организују на херцеговачком земљишту, из тамошњег становништва. Јака посада на граници није морала дакле ништа сметати организацији усташких чета за њени леђи, у унутрашњости земље, тим мање, што усташе, као што се и у „Лојдовом“ допису вели, главну помоћ добијају из пашалука новопазарског, а „Лојд“ не вели да је и тамо граница тако добро поседнута, да се ни 40 људи не би могли провући. У погледу исељавања довољно је кад „Лојд“ признаје, да је само из једног котара отишло 350 душа. Овде јамачно не ће помоћи ни Калајево уверење да званични извештаји — нису одвећ ружичастим бојама сликани. Не одвећ, али ипак! Ту и лежи!

Програм Цанковљева министарства.

Ново бугарско министарство издало је следећи програм:

„Сигурно је свима познато, под којима околностима Њ. Височанство наш господар, садањем министру-председнику поверио, да састави ново и одговорно министарство. Потписаними беше поверена влада уз данашње тешке и јадне одношаје. Према једнодушним жељама успоставило је Њег. височанство кнез, одговарајући на адресу собранија, највишим прогласом од 6. септембра уставну владавину. Потписани преузеше, познавајући постојеће тешкоће велику одговорност за данашње време. Прошли догађаји захтевали су такову одговорност јер би иначе државно биће и домовина дошли били у опасност.

Наступели положај означује сам собом програм данашњег министарства.

Први плод споразумка странака беше успостава устава трновског и из тога потиче начелно правило за министарство, које све живље народа позива на рад у смислу правога уставнога живота. Последица овога мораће бити, да се сви постојећи закони доведу у суглас с овим начелима.

С обзиром на предстојеће промене устава сматра министарство својом дужношћу, да до састанка велике народне скупштине учини потребне приправе. Но до сазива великог собранија ипак управа неће остати без контроле, и то контроле у смислу успостављеног устава. Одговорност и контрола управе чине један од најглавнијих делова програма министарства, којега чланови се сматрају солидарно одговорним за своје ресоре и општа питања. У осталом не могу нити Њ. височанству кнезу нити народном заступству припадати друга права но она, која им устав уступа.

Министарство посветиће сву своју позорност управи и правосуђу, финанцијалним и господарственим питањима. пољоделству и трговини, јавним градњама и настави, свештенству и војсци. Влада ће, колико је могуће, ограничити број чиновника; она ће с једне стране осигурати положај чиновника, али ће и о том настојати, да се у државну службу наместају само поштени и способни људи.

Познавајући потпуно међународне дужности младе кнежевине, просудиће министарство исте најзрелије и постараће се, да им се задовољи у смислу правичности и добро схваћеног узајамног интереса. Министарство сматра својом дужношћу, да докаже да има смисла за правичност, која је једна од најодличнијих особина бугарскога народа. С друге стране зада се министарство, да ће интересоване власти имати у виду разне тешкоће, које има да свлада свака малена и млада држава.

Ово су начела, која руководе постојеће министарство. Оно гледа своју најбољу потпору у патриотизму бугарских држављана. Права свакога појединца браниће сви владини органи, који имају на то пазити, да нипад и ни од кога небуду врећана ничија слобода и права и да свако поштује власти. Прихватиће се најенергичније наредбе, да се одржи мир и ред, нарочито да се утамани разбојништво у источној Бугарској.

С ових начела имаде полазити успешан и закониит развитак автономне кнежевине Бугарске, што се дакако неможе догодити без стварне потпоре иноземства, **нарочито потпоре наше ослободитељке Русије.** Министарство позива све бугарске грађане, да све своје силе уложе за узпоставе трновскога устава, од којега зависи сваколика будућност домовине.

Софија. 21. септембра 1883.

(Следе потписи свих министара осим министра војног.)

ДОПИСИ.

Из Баније. (**Уроци немирима у Банији**). Чудновато, како вам се мало јавља о немарима у Банији. Данас су бурна времена, те се сватко себи боји. Уроци немирима равно схваћају овдашњи листови; владини листови бацају кривњу на роварење опозиције, а особито криве ст анку права, да је она неуки народ завела, дочим опозиционални криве владу и злу управу.

Нама се чини, да обоји имају у неколико право, јер не само да управа није према потребама и духу народа, него и чиновништво није дорасло своме позиву. Осим тога народ се раздељо, и осиромашио, па не види успеха ни напредка у раду, а терети су толики нарасли, да се подносити не могу. Уз то неки предстојници наваљују на јадни народ силне глобе, па је савсим појмљиво да је крајишник са данашњим стањем незадовољан. Дон је био војнички сустав у Крајини, постајале су задруге, које су биле ипак нека заштита за сваког члана, да немањем у случају болести или друге неприлике у беду не пане. Заједно се радило, па се нешта и имало, над која година није родила, било је увек у задрузи блага, које би се у нужди продало, те од тога храна набавила. Уз то је била управа брза и јефтина, у штацији је све дотични официр обављао, није требало великог биљега, ни плаћања за разне комисије као данас. Истина, институцији задруге као и војничком суставу, даде се много приговорити; мора се признати, да народу у Крајини никад није било тако тешко као данас, то су све крајишке владе криве, што нису око тога радиле, да народ материјално не пропадне, и што није уведена бржа и јефтинија управа од садање. Све ове невоље тиште и остале крајишнике, а не само Бановце, шта више, још теже подноси народ у Горњој Крајини, гђе је много већа сиротиња него у Банији, те би тамо морао устанак још прије букнути него овђе, када су иначе једнаке околности. Али овђе немирима допринео је и избор народних заступника за сабор у Загребу. Код избора се појавиле двије странке, владина и странка права. Владина странка је велику погрешку починила тим, што је у неким местима, т. ј. у изборним котарима најомраженије личности у народу кандидирала као Милића, Пеаковића и Мраовића. Странка права знала је ту слабост употребити на своју корист тврдећи, да су сви они, који су за владина кандидата гласали, добили силне новце од Мађара, и да су их тим продали Мађарима, да ће плаћати велики порез. А у случају, да су изабрали кандидата странке права, да тога неби било, да би се порез знатно умањио, за биљеге не би се ни спомињало, шума би се народу повратила итд. Неуки народ дао се лако завести тим прије, што у изабраним посланицима није имао никаква повјерења, па је држао, да су они кадри за своју корист народ продати, и да сва срећа или несрећа зависи од последњег избора. Странка права у својој агитацији узела је особито на око православно српско свећенство, дражећи народ, да се оно код избора подмитити дало, те је услед наговора те странке на местима народ наваљивао на своје свештенике. Међутим је дошло до питања о двојевичним грбовима, па су се и сад иста средства употребила са особитим обзиром на српско свећенство. У народ је бачен лажљив глас, да ће се грбови и заставе мађарске на српске цркве истаћи, да су српски свештеници силни новац за то добили, па кад се то догоди, подпастиће народ под Мађаре, који ће се за 48. годину осветити; порез да ће већи бити, и да се неће моћи живити. Овим се ишло не само за тим, да се народ омрази са својим свећенством, већ да народ свећенике протера, па да дођу они попови, који ће народ превести у унију.

На жалост признати се мора, да и приличан део нашег свештенства није на свом месту. Свештеник има највише прилике да залази у сваку кућу, да може народ подучити; али речи имају само одјека онда, ако нису голе фразе, већ кад се делом потврде, но тога нема код многих свештеника јер се они јако брину „за житејска попеченија“. Мало који да купи кад какву књигу, или да држи какав лист, а камо ли да гледају, да ваљани листови и у народ уђу. Наћи ћете често у српским сеоским кућама коледар „Даницу“ или другу коју књигу свето-јеронимског друштва, али српске књиге нити српског листа нећете наћи. Уз то мало који од свештеника не води трговине, и то обично на име своје жене, или рођака. На то би требала конзисторија, а и сам владика да пази, и то да забрани. Трговина се не слаже са чином свештениковим, а осим тога дође између трговаца и купаца. т. ј. између свештеника и народа до процеса, и тиме губи свештеник поверење и углед у народу.

Требало би да владика пропутује своју дијецезу, да народ упути, неке свештенике да позове на ред, јер су врло опасна настала времена, те би могао народ и цркве пострадати.

Један Србин.

Загреб 17. октобра. Овде се још не зна ко ће постати баном; пријe мјесец дана било је доста кандидата али је сваки дан по гдекоји отпао те на послетку остадоше само два: Никола Крестић саборски предсједник и властелин — приватиће Куен-Хедервари; данас не сматрају се више ни они кандатима; и они су деградирани прије нег су аванзирали.

Некоји су отпали ради неспособности за високо то мјесто а неки се не хтедоше примити. Крестић рече: А што ја требам тога, да будем ваљда двије три године бан па шта ћу онда кад се завалим, не могу ваљда на ново почети адвоцирати као бивши бан. На част вам.

И заиста тешко је данас и с диогеновим фењером наћи човјека вољна и способна за ту част. Пејачевић нит је био вољан ни способан за то али је ипак примио мислећ да ће се извеџбати но преварио се. Не иде то тако, није сваки гроф брашно од кога се мијесе банови; треба најприје бити пеpоводни вјеџбеник, најмлађи, па временом, искуством, знањем, радом и заслугом уђу дворе на марковом тргу. Лако је то казати: Ако не ћете овако ја одступам па отступити у најгоре доба а оставити узрујану земљу и народ; ако је то ритерски, јуначки пак није; треба то

тиче мало пало отуд из Посавља, војводине војводе Рајка, у окриље Подунављу питому, где столује крст и путир патријарха пећског и дигло се огњиште скровито, на ком гори, лучем светли огањ и видело ума и разума; књига и наука процвате и рашири се по Српству.

На красном, на том Стражилову у крила тиче удрило, к небу тић полетарио — братио се с вилом Равнојлом, побратимио се с другама јој загоркињама.

Дође тиче па се ту навиче,
Овде овде где криоце мало,
Први пут је средтно огледало,
Из почетка од гране до гране,
Од дрвета једног до другога,
Док се смело сетити се стране
Сетити се неба високога,
Док је могло крила своја лака,
Небу дићи тамо под облаке. Б. Р.

У горици виле-певаље песмом тиче неговале и песми га училе, док тић не дорасте до славуја —

славуј-милопојац паде на јаворје.
Роса росну, јавор с' диже,
Певац изањ гусле здеља — Б. Р.

и пропева Српству, као ни ко дотле, и као јато славуја након њега што пева ето, у добри час!

* * *

Бранко Радичевић још дететом дошо у Сремске Карловце на школе, на науке. Замиловало ђаче нејацко то плахо Дунаво а украј Дунава старинско огњиште српско, и на том огњишту огањ разбуктали — **књигу и науку.**

Дете мало — голушаво тиче,
Дође тиче па се ту навиче . . . Б. Р.

Запазило ђаче нејако и заволело убаве долове, красне висове, мирисаве липе, лозне винограде по дивној Фрушкој Гори —

ал највећма за срце му прирасте то убаво, пољубљено Стражилово.

Отуд слушо грома, гледао олују; отуд гледо месец јасни, звезда јато и сунашце умиљато, зору што нам небо шара, цвеће љупко и долину, стадо, врело и планину, и под небом орла горе, и на небу шарну дугу — и **славуја** у том лугу,

и славуја **глас умилни** у срце га дирно, у **души му станка** стено.

Чудио се том славују и умилном гласу — и сам **славуј-песник** постао!

и певао дању, и певао ноћу; и певао што год хтео — и што хтео, то и мого!

* * *

Ал су дуги пути науке-жељнику а широк бели свет, и у свету наука голема — пружила се, развила се; мало ком самртнику дато, да јој до дна зарони, ил краја догледа!

И Бранко Радичевић отишо у бели свет, у некад **једино** срце круна и **земаља** ових а сад **раздвојено** — тамо се дао на велике школе, на науке.

Учио Бранко и учио што је **право пред Богом и пред људма**; али правде није на земљи међ' људма, **право** и правица потире се силом и речју обмањивом.

Оставио Бранко те књиге и науке, из којих се правда учи и право што је — људи уче и говоре ал не творе!

Бранко је **сав-срце** био, **срце-врело** од **песама** — у то врело до дна заронуо; из дубина дробни бисер захитао па нанизо ђердан до ђердана, попунио бисер алемкаменом и драгоковом за адиђар-бесцен вечитој младости, милој омладини . . .

да срце краси и душу племени Српкиња селе и Срб братац јој довека — док је Српства; и након Српства да се знаде у времена потоња, да је и српска песма царовала, благовала!

Па је-л чудо, што Бранко замени књигу правде и неправде с књигом станка срца човечја: **са науком о човеку** — са том, никад недоконаном књигом тајне јавне и загонетне, и тајне невидовне и неодгонетне!

Учио Бранко и учио ту књигу о човеку: о болима и вајима, што тело затиру, и о леку и мелему, што живот занављају и смрти пута крате, да не дође пре времена.

Али Бранку на тој књизи и науци зла коб закобила: бољезана љута око срца савила се, крв испила а срч стаманила — нити књиге од науке, нит старице-биљарице знају лека тој бољи сушици.

Бранку не би лека, нити дуга века . . .

Глава клону, лице потавнило,
Боловање око му попило,
Рука ломна, тело измождено,
А клеца му слабачко колено:
Дође доба — да иде у гроба . . . Б. Р.

Смрт снађе Бранка тамо у туђини, далеко од свог завичаја далеко од свог оца остарела, ојађена, далеко од гробова миле своје мајке и сестрице и брата рођена, далеко, далеко . . .

далеко од убавог Белила, и красног Стражилова!

Много тео много започео,
Час умрли њега је помео . . . Б. Р.

(Свршиће се.)

издржати и — побиједити, себе, своју слабост и противнике.

Ми Срби не имамо за њим ништа да жажалимо, нит нам је што добра ни зла учинио, тек жалимо што смо се у њему преварили. Нит је њему било стало до Хрватства ни Живковићу до Српства, њима је стало само до њихове славе и господства, још су нас преварили, те нисмо никад дошли до ријечи да кажемо што оћемо. У Пешти имамо ми Срби пет заступника па нас знаде сва Европа а у Загребу имали смо до сад дванаест па нам се ни креног имена не зна али знаће се. Овде се живи на темељу нагоде а ми нисмо ни нагоде тражили већ смо одма постали владини а ни смо ни знали шта оће влада, можда није ни она сама знала Та и влада валда мора имати програма и начела antoputeta и уверења а не од случаја тумарати. Така влада мора пасти.

А знате ко је срушио бана Пејачевића, његова странка Мишкатовић. Он кад је видио да је бан у процену у Бечу, први је предложио владиној странци те дадоше му ону изјаву да ће странка само таку владу помагати која стоји чврсто на темељу нагоде. Он је знао да ће бан као витез одма одступити чим то прочита. Тако и би.

Садањом ситуацијом влада Мишкатовић, он је хрватски Таљеран. Таљеран је био први владика револуционарни, републикански, он је увео републику и у цркву; он је после срушио републику подигао Наполеона, дао му сто хиљада франака кад је пошао у Италију, био му за тим први министар кад је он себе царем француским прогласио. Он је срушио Наполеона, подигао Лудвика XVIII. био и његов први министар па и њега срушио. Кад се Наполеон са Елбе вратио морао га је задржати првим министром. Наполеон је и по други пут пао а Таљеран дочекао и Карла X. Наполеон је послије на Јелени рекао: Сад жалим што нисам ону матору кују обесио.

Мравовић, Вончина, Шрам све су то данас мртва имена а Мишкатовић дрма. Он је срушио Рауха, владао Мажуранићем дуго се колебао оће ли опонирати Пејачевићу и напосле га само за то помагао да га контролирати може, шта више постао му чиновником, архиваром, да га у канцеларији надгледа, увидио му слабости ахилову пету, запео потајно стреле, погодио и срушио га.

Нема сумње, Мишкатовић је сав у мађарском џепу, торби, али како је превртљив и важан и Мађари га се боје те га мите. На једаред покаже се првим Хрватом затим одма делегатом — у Пешти. Он је прорекао овако стање, да се послије бана Пејачевића у Хрватској само бајонетима владати може а „Пештански Лојд" пита га коме он то пријети кад на њиховим јаслама ужива. У револуцији први ште да се поврате стари грбови само са хрватским натписом а у Пешти пристаје на грбове без натписа, за то је он сада једини кандидат за бана. Али су натписи важнији од грбова и народ важнији од Мишкатовића.

Дневне новости.

(Колајна у славу Миклошића). Чувени славенски филолог, професор бечког свеучилишта Фр. Миклошић славиће 8-ог (20-ог) новембра тек. мес, седамдесетгодишњицу живота. Да би се што свечаније прославио овај дан, те сачувала о њему трајна успомена, закључише пријатељи и поштоватељи јубилареви, да му тог дана предаду златну колајну, на којој ће се његов лик налазити. Уз колајну предаће и дивно израђену адресу. У Бечу издан је ради извршења ове лепе замисли нарочити позив, који потписаше најодличнији тамошњи научењаци.

(Накнадно о преносу Тургењевљевом.) Кад се пре неког времена мртво тело Тургењевљево из Париза преко Берлина у Петроград преносило, чекали су на жељезничкој станици берлинској многи ондашњи поштовачи Тургењевљеви, који дошли беху, да укажу задњу почаст смртним остацима великана руског, те да у име тога положе венце на сандук покојников. Но мудри полицаји Бизмаркови умели су изиграти ову племениту намеру поштовача Тургењевљевих. Верне слуге челик-канцелареве упутише жељезничка кола у којима се налазио самртнички сандук Тургењевљев на станицу ахенске пруге, и то не на ону на којој обично пристају особни влаци, већ на станицу теретних влакова, те док поштовачи неумрлог књижевника руског с венцима у рукама на станици особних влакова за сандуком изгледаху, — истоваришe поменуте слуге на оној другој станици сандук из кола железничких, натоваришe га на затворена кола те га средом Берлина пренесоше на шлеску станицу, одакле га брзим влаком отправише у Петроград. Поштовачи Тургењевљеви чекали су неко време, те кад им се ово досади, разиђоше се својим кућама. Тако је берлинска полиција осујетила дочек смртних остатака Тургењевљевих у Берлину. Па да им се не каже: јесте мудри господо берлинска, јесте мудри ал творите лудо!

(Српско новинарско друштво.) Читамо у „Н. Б. Дн." од 4-ог т. мес.: „Синоћ су имали овд. новинари свој редован састанак. По отвореној седници, секретар друштва учинио је кратак преглед прошлих седница. После извештаја секретаровог, на питање једног члана, повела се реч о блажијем начину писања у домаћим листовима, нарочито политичким; пошто је ово било само питање а не формалан предлог, то се у овој седници више конферисало о томе а изјављено је члану дотичном, да он у идућој седници изнесе формалан предлог за решавање. Један је члан предложио, да се у ту седницу позову и сви сарадници политичких листова, ради стварног и успешнијег резултата, међу тим тај предлог није уважен. Пошто и у овој седници не беше ни један члан од стране уредништва „Видела" то су друга важнија питања остала за идући састанак, који ће бити у понедеоник".

(Из Сегедина) јављају да је Њег. Велич. пре одласка у корист разних завода и установа у Сегедину положило своту од 3000 фор. Намештај стана, у ком је цар-краљ живео за време својега борављења, распродан је на јавној дражби. Као што веле добивена је за распродате ствари лепа свота новаца.

(„Фигетленшегова" афера). У чланку што га је „Фигентленшегова" донео у ствари разјашњења познате афере, напада уредник истог листа Јулије Верховај сасма жестоко на државног надодветника Козму кривећи га, да је читаву ову ствар злонамерно или ради тога покренуо, да се њему (Верховају) исвети, и да упропасти „Фигетленшега". Заступнику државног надодветника, дру Секељу, који је Јулија Верховаја преслушао изјавио је овај, да је осим већ квитираних 550 фор. још 1090 фор. и 6 цванцика отправљено. Ради доказа показао је уредник „Фигетленшегов" поштанску признаницу о овој своти. У погледу оних 1100 фор. што их је државно надодветништво узаптило код Вилкенса, изјавио је Верховај да је фирма ова сваког часа готова те новце предати. Осим тога имају још нешто новаца, који су касније „Фигетленшегу", дошли, но Јулије Верховаја није могао означити дотичну своту, јер је о тим новцима његов брат Лудовик рачуна водио. Најзад изјавио је Јул. Верховај да је његов брат само њему и ником другом дужан рачун дати, и да он, уредник, како према таковзваном чанго-комитету тако и према осталој публици одговорност на се узима. „Лојд" јавља да је 6-ог тек. мес. предан будимпештанском суду предлог држ. тужиоца, којим овај тражи да се против Лудовика Верховаја отпочне казнена предистрага, јер да постоји сумња проневере. Уједно искао је тужилац да Луд. Верховај и даље у затвору остане. Судбени сто одредио је за истражиоца у овој ствари подсудца Стевана Чарана. Данас имао је суд о предлогу државног тужиоца решење донети.

(Султан и мода.) Цариградски турски листови обнародовали су наредбу тамошњег полицајног управитеља, којом се опомињу мухамеданске жене цариградске, да у року од месец дана скину европске огртаче и остале горње хаљине, које су по западној моди скројене, а тако исто и танке провидне велове које лице довољно не скривају, па да се опет поврате старим турским огртачима, горњим хаљинама и веловима. У наредби се надаље каже, да ће све оне жене, које не учине тако за опредељено време бити великом новчаном глобом кажњене. Та је наредба по налогу султана и Шејк-ул-ислама, јер су обоје забринути, што турске жене теже, да иду стопама својих хришћанских сестара, те примају њихову ношњу.

(Дете са два лица.) „Нар. Нов", пишу из Новога: У општини Крмпоте котара брињског родила је 6. т. м. сељакиња мртво чедо, које има уз сасвим правилно развијено тело два лица. — Тај случај био је од општинског поглаварства у Крмпоту пријављен кр. котарском уреду у Брињу; садањи управитељ овог уреда тајник Чуић, схватив важност ове природне игре за науку, дао је неодложно општинском поглаварству у Крмпоту налог, да се има са кр. поджупанијским лечником у Новом, др. Албертом Ригером споразумети, како да се тај редки појав природе сачува. Ревви тамошњи општински бележник Јавор уложио је услед овога налога и лечникове молбе сав труд, да поменутом господину лечнику отправи ово занимиво чедо, пре него што у трулеж сасвим пређе, јер је од порода већ четврти дан прошао био. Ово се чедо сада налази код поджупанијског лечника дра Ригера у добро уздржаном стању.

Чедо може имати 6 месеци, женског је пола и за његово доба прилично добро развијено, мера у дужину 32 цмт., тежина му је 104 декагр. Глава му је размерно велика, на предњој страни главе опажају се два добро нарисана лица; свако од ових лица има по један нос, једна уста, једно ухо и једно око, очи су на вањској страни лица; међу корени двају носова налази се лепо циклопско око, које је два пута веће од оних са стране. Сви ови органи тако су добро раздељени и тако симетрично постављени, да би гледалац, кад би танку плочу вертикалио тако метнуо, да ова циклопско око преполови у правцу уздужничке осовине тела, разабрао два лепа правилна лица.

Политичке вести.

— Руски двор преселио се из Петровог двора у Гачину.

— Барон Ожеговић положио је свој мандат као посланик сабора угарског.

— Јављају да ће преговори у ствари новог трговачког уговора између Аустро-Угарске и Француске неколико недеља трајати, јер да је Угарска у погледу тарифа за стоку такова потраживања ставила, која Французи не могу прихватати. Ипак се држи да преговори не ће бити прекинути:

— Сабор галички прихватио је са 68 гласова одборски извештај о предлогу Грохолсковом у ствари ограничења слободне деоба земљепоседа.

— Говори се као сасма сигурно да ће Пирошанац доћи за заступника Србије при двору бечком.

— Из Букурешта јављају да су у задње време дошли многи Козаци у Одесу. Војска ова не ће у Одеси остати, но ће бити распоређена дуж границе у Бесарабији.

— Цанков отпутовао је у Петроград.

— Бизмарков „Норд. алг. Цајт." побија да је Муктар-паша имао мисију, да Турској утре пут у таковзвани тројни савез.

— Поговара се да ће Шалмел-Лакур одступити и да ће на његово место доћи Вадингтон. Други веле да ће Фери примити иностранo звање а Деве да ће доћи за министра унутрашњих послова.

— Бугарски министар Балабанов долази у Беч да присуствује предаји и измени ратификација железничког уговора. Из Беча отићиће Балабанов у Петроград, где ће предати ратификацију конвенције у погледу накнаде окупационих трошкова.

— Прва седница европске дунавске комисије биће 5-ог новембра (п. н. к.) у Галацу. Предмет расправе биће текући административни послови.

— Калноки и Калаји добили су велики крст „румунске звезде". Исто одличије подарено је и немачком државном министру грофу Хапфелду.

— Очекује се да ће Фери при дебати о интерпелацијама или о потраживаном кредиту за Тонкинг развити програм министарства. — Шалмел-Лакур поднео је министарском савету о питању тонкиншком опширно образложење, које ће се поднети комори француској.

— Инглеска повућиће своју војску из Мисира до месеца фебруара 1884. године.

Народна просвета.

(Школа. — Књижевност. — Уметност. — Позориште.)

О пореклу Бранковом.

Господа Д. Ј. Илијћ и В. Ј. Илијћ добили су следеће писмо:

Велецјена господо! Српски лист „Јавор" у свом 31. броју од 31. јула износи на јавност о нашем српском ђенијалном песнику Бранку Радичевићу да му се незна порекло с очеве стране, нити да има потомства, као ни одаклен је био родом и пореклом — да се то не може дознати нити из писменог нити из усменог породичног предања.

О српским песнику Бранку могу вас уверити, као што имам и скупљене о њему податке, да је био син поносне Зете, колевке свију српских првака и великаша; који на дику и поност српскоме роду служише.

Његови стари преселили су се из старе Црне Горе — Зете, — дедовине Немањића, Балшића, Црнојевића и Карађорђија — од насиља турскога најпре у приморске вароши Будву и Котор, а после у Славонију, које сам све потанко побележио, да јавности предам.

Надам се да славном песничком одбору неће бити жао да ову врло важну ствар о Бранку вама, ако је пријатно поднесем, или српском књижевнику г. Јовану Бошковићу који је већ неколико пута о њему писао.

Ја сам податке све побирао о Бранкову пореклу због чега сам скоро и по Боки Которској пропутовао у намери да расправим читалачки свет српски, да је Бранко доиста био син поносите Зете.

Моја би жеља била да ја те податке вама пошаљем, а ви да их научно напишете, и јавности предате, или да то г. Јован Бошковић по доброти својој и радољубљу напише, но у случају, кад не би хтео нико написати, онда бих ја морао то, испод невештог мог пера, написати:

Родбина сва нашег српског песника Бранка, намерна је и Карловачком одбору писати из Зете, да му намерава послати достојни камен на гробу као спомен од његова рода или да одбор карловачки стави камен достојни на Стражилову, који ћемо ми платити.

За то се посуђујем покорно вас молити, да ме известите, да ли ће славни одбор, тај наш споменик на гробу Бранкову примити или не као и о томе колико ће такав камен на гробу коштати?

Шта више да ли ће се који књижевник примити у Београду као ви или г. Ј. Бошковић или ма ко био, да по мојим податцима напише порекло о Бранку Радичевићу српском песнику, које ћу податке ја све у реду и тачно послати.*

Очекујући од вас на све родољубиви одговор, срећан се држим назвати Ваш,

покорни слуга
Протођакон Митрополије
Филип Радичевић
учитељ верозакона у руском институту:

* За ово је већ одговорио г. Д. Илијћ писмом.

(Јоца Савић глумац.) Без сумње ће интересовати наше читаоце и сваког Србина и пријатеља позоришта, да чује за нашега чувеного сународника глумца Јоцу Савића, који је у туђем свету, међу Немцима, стекао лепа гласа и имена и као глумац и као позоришни редитељ не само на великовојводском дворском позоришту у Вајмару, него и у целој Немачкој, где је заузео знатно и одлично место, тако, да је имао част у Мерзебургу представљати пред самим немачким царем, где је знатан успех показао. Ово служи на дику како г. Савићу тако и позоришту, којем припада и којим управља.

Ево шта о томе вели „Нова слоб. Преса" од 27. септембра о. г.

„Из Вајмара нам пишу под 22. о. г. ово: За време маневра у Мерзебургу имали су чланови нашег дворског позоришта част представљати пред немачким царем и његовом пратњом, варош Мерзебург сазидала је у красном „царском павиљону" (Kaiserpavillon) позориште, и позвала је чланове великовојводског дворског позоришта, да два вечера дају представе. Давали су више шаљивих игара у једној радњи и оперу у једној радњи: „Нирнбершка лутка" (Die Nirnberger Puppe). На обема овим представама присуствовали су до краја цар, немачки престолонаследник, гроф Молтке и друге високе личности, које се беху накупиле око седога монарха, те у више пута изјавише у главном управитељу барону Леону своју радост, да се овај „уважени завод још непрестано задржао на својој старој висини." Особито признање добише редитељи Брок и Савић, и глумице: Јенике, Лидт, Хорзон и Салингре, даље глумци: Кноп, Леман, Кабур, Хениг и Сајдемантел. После сваке представе позвани су чланови дворског позоришта на царски обед.

* * *

(Српче) доноси у свом првом броју следеће: 1. Поздрав од Нуше; 2. Несташко, приповетка. 3. Берба. 4. Заклетва, песма (са 6 слика) 5. Искрице. 6. Она проклета биљка. 7. Отаџбино. 8. Манастир Манасија (са 2 слике) 9. Браћо, песма. 10. Нова школска година, песма. 11. Телефон од канапа. 12. Ластавица песма, са сликом, 13. Преко Косова, путничка црта. 14. Коштуњци. 15. Пошта. 16. Позив на претплату.

„Српче" излази два пута, сваког петнаестог и последњег у месецу, на лепој углађеној хартији са сликама. Цена за Србију годишње: 4 динара, на пола године 2 динара. За Аустро-Угарску и остале српске покрајине 3 фор. на годину; претплата из тих крајева прима се само на годину, а требе је слати књижарама: Луке Јоцића и друга Нови Сад, Спире Петровића Котор и Јована Радака Вел. Кикинда.

Овај број разаслали смо свима досадањим претплатницима, и онима, за које мислимо, да ће наш лист држати или се заузети око распростирања. Ко неће да држи наш лист а добио је овај број, молимо га лепо, да нам га одмах врати.

Вересије нема, с тога ко жели држати „Српче" нека похита са претплатом. Молимо све пријатеље наше да нас потпомогну. Претплату ваља слати на издаваоца листа М. В. Поповића Васина улица бр 6.

Народна привреда.

(Земљорадња. — Индустрија и занатлијство. — Трговина. — Финансија. — Саобраћајна средства.)

Записник

друге редовне пчеларске скупштине држане у Срп. Итебеју дана 16. августа 1883.

Присутни су ови: Јереји: Павле Јанковић парох срп. итебејски, Павле Телечки парох неузински, Ђорђе Михајловић и Сима Лонгиновић пароси итебејски, Василије Бранковић парох јарковачки, Михаил Николајевић парох дињашки, Андрија Јовановић парох фарђеждински, Миливој Томић парох иванђански. Милан Петровић адвокат, Миша Косић учитељ обоје из Кикинде, Љуба Замуровић учитељ из Хвђоша, Паја Поповић учитељ, Јоца Поповић колачар обоје из Бечкерека, Шандор Боримац трговац из Башахида и Павле Димић парох башахидски, Јован Живановић професор карловачки у име на окупу сакупљених две стотине задругара.

Бр. 1. Сазивач скупштине ове јереј Павле Јанковић парох итебејски, отварајући скупштину, поздравља сакупљене љубитеље пчеларства добродошлицом и позива скупштину да се конституише. — Прима се.

Бр. 2. Јован Живановић професор из Карловаца изјављује своје радовање што види на окупу из многих српских крајева љубитеље пчела, и што је та идеја око неговања пчела и подизања ковандука у нашем народу ојачала. Захваљује ваљаном српском свештенику Павлу Јанковићу на његовом неуморном труду око пчеларства и предлаже да се поменутоме свештенику протоколарно признање изјави. — Прима се једногласно.

Бр. 3. На предлог Јована Живановића, једногласно је изабран за председника јереј Павле Јанковић.

Бр. 4. На предлог пароха Павла Телечког из Неузине, једногласно су за перовође ове скупштине изабрани: јереј Павле Димић парох башахидски и Миша Косић учитељ В. Кикиндски.

Бр. 5. Председник износи правила српске пчеларске задруге, која је прва пчеларска скупштина в.-бечкеречка сачинила, и позива перовођу да иста прочита. — Примају се у начелу и стављају се за основ специјалне дебате.

Бр. 6. Читају се правила српске пчеларске задруге.

§. 1. Гласи овако: Задруга се зове: „Српска пчеларска задруга". — Прима се.

§. 2. Гласи овако: Сврха је задруге ширење пчеларства како у теорији тако и у пракси у све слојеве нашег народа. — Прима се.

§. 3. гласи: Чим се може достићи сврха пчеларска ово је:

а.) Издавањем листа пчечарског и других пчелар. књига. — Прима се.

б.) Предавањем о пчеларству на селима, беседама, скупштинама школама и на ковандлуцима.

в.) Изложбама пчелар. производа и држањем скупштина пчеларских по разним крајевима нашега народа. — Прима се.

г.) Подизањем лепих ковандлука. — Прима се.

д.) Продавањем кошница и других опрема члановима по што јефтинију цену. — Прима се.

е.) Учитељем путником, који је вешт у пчеларству и који ће од места до места путовати и народ у кованлуку обучавати. — Прима се.

§. 4. До новца ће се доћи прилозима задружних чланова, поклонима, давањем села и беседа у корист задруге пчеларске. — Прима се.

(Наставиће се.)

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У Н. САДУ
КОД СВЕТОГ САВЕ.

ПРЕПОРУЧУЈЕМО ОВЕ

ВЕЛИКЕ СРПСКЕ РОМАНЕ и ПУТОПИСЕ.

Прогонство шпанске краљице Изабеле или тајне двора мадритског, подпуно дело у **28 свезака** 8·40
а твердо везано — — — — — — — — 9·—
Катинка, јуначка рускиња или **развијен барјак пророков,** подпуно дело у **31 свесци** — — — 6·20
а твердо везано — — — — — — — — 7·20
Цар Јосиф II. и његов двор, од Луизе Милбах, роман у 12 књига — — — — — — — — — 6·—
Господар света (наставак грофа Монте-Христа) у 5 књига — — — — — — — — — — — 3·60
Путовање по новој Србији пише Сретен Л. П. 10 свезака стају — — — — — — — — 2.—
Чичиковљеви догађаји или мртве душе роман у три књиге од Гогола — — — — — — — — — 1·50
Тајни брак роман од Шмита, у три књиге — — 1·25
Дела Милована Видаковића у 4 књ. стају — 3·15
Касија 80 нов. Велимир и Босиљка 1.—
Јуноша 65 нов. Силоан и Милена 70 нов.
Царев гласник од Москве до Иркуцка, роман у две књ. од Јулија Верна — — — — — — — — — 1·80
Пет недеља у балону путовање по Африци, од Јулија Верна — — — — — — — — — — 1·—

Ко год купи од ових књига
добија на суму од ф. 2 — — 20 процената
„ „ „ „ „ 4 — — 25 „
„ „ „ „ „ 6 — — 30 „
„ „ „ „ „ 8 — — 33⅓ „
„ „ „ „ „ 10 — — 40 „
толико дакле процената приде у књигама нашег издања по сопственом избору
или коме је повољније одбијамо
33⅓ процента по рачуну.

Нови Сад, септембра 1883.

Српски књижари
БРАЋА М. ПОПОВИЋИ.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Поводом велике несреће, која нас је задесила ноћу између 12. и 13. о. м., од целог становништва наше вароши тако су нам многи доказе дубоког саучешћа показали, да ми неком унутарњем нагону следујући изричемо најусрднију захвалност, и уверавамо, да смо у тешким часовима налазили утехе у томе саучешћу.

Особиту и вечну хвалу одајемо нашем велештованом домаћину г. Лази Дунђерском, који је и своју штету превео и очитовао нашој несрећи најживље саучешће. Г. Дунђерски нам је и на даље оставио локал наше трговине — а томе се ни надали нисмо — тиме нам је омогућио и даљи наш опстанак, зато нека прими нашу и наше породице просту али дубоку и најтоплију захвалност; а ми ћемо се његове племените женеровности увек сећати!

У Н. Саду 14. октобра по н. к. 1883.

Браћа Вагнер.

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ.

У Земуну је упражњено једно учитељско место у српској вероисп. основној школи горње вароши.

Учитељу је дужност законом прописане предмете деци предавати, децу у црквеном појању обучавати и у николајевској цркви појати.

Годишња плата 500 фор. а. вр. и 100 фор а. станарина.

Молбенице са нужним сведоџбама треба послати потписаном одбору до 20. октобра о. г. по нашем календару.

У Земуну, 5. (17.) октобра 1883.

Црквено-школски одбор
1—3 српске правосл. општине земунске.

СТЕЧАЈ.

На српској вишој девојачкој школи сомборској упражњено је учитељско место за: физику, хемију, природопис, немачки језик, краснопис и цртање. Од компетената иште се да имају потпуну спрему из наведених предмета и ако изабранк неби имао учитељског оспособљења из истих предмета, дужан ће бити најдаље у року од две године, за које време је сваки привремено намештен по смислу закона, — испитан на којем учитељском заводу оспособљење набавати. У смислу државног закона, иште се и знање мађарског језика.

С овим местом скопчана је плата од 800 ф. и 10% станарине. Рок пријави је 6 недеља од дана првог уврштења овог стечаја у новине.

Добро инструјиране молбенице упућују се на председништво местног школ. одбора у Сомбору.

Из седнице местног школског одбора држане у Сомбору 1. октобра 1883.

Јов. Благојевић. перовођа. **Коста Радуловић,** 2—3 председник школског одбора.

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења упражњеног ђаконског места у Вел. Бечкереку, расписује се овим стечај.

Годишња плата ђаконска састоји се из 300 фор. у новцу и једне половине сесије.

Надтицатељи имају своје уредно инструиране молбенице потписаној конзисторији за 6 недеља, од дана првог уврштења овог стечаја поднети.

Из конзисторијалне седнице у Темишвару 9. (21.) августа 1883.

2—3 **Епархијска конзисторија.**

ДРАЖБА.

Овоместна срп. прав. црквена општина намерава зид с баре од куће број 40. у дужини од 68, висини 2·80 и ширини 0·48 метара са стубовима од 3 до 3 метара подићи.

Фундамент имаде 0·60 мет. сазидан бити.

Лицитација ће се држати у четвртак 13. (25.) октобра у 3 сата после подне у парохијалној канцеларији.

Нужне цигље набавиће општина сама.

Сваки лицитант полаже 10% пишманлука.

У Новом Саду 7. (19.) октобра 1883.

Лука Јоцић,
1—1 главни тутор.

У ново изиданом крилу у кући г. Лазе Дунђерскога на главној пијаци (Хотелу Јелисавети) имаде више дућана и појединих соба **од 1-ог новембра ове године** за издавање. Цена је умерена. Собе су на горњем боју. 1—

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА
ЈОВАНА ПАНДУРОВИЋА
у Шиклошу (Барања)

потребује два практиканта или шегрта, родитељи који су вољни своје дете у таковој дати изучити, и у мађарском језику и осталом трговачком знању изобразити, нека се на ме обрате, дочим сам готов допустити, да им дете од професора сате прима. 1—3

РАДОВАНА ДОКМАНОВИЋА
МЕЊАЧКА РАДЊА
у Београду на Сави

препоручује се поштованој публици, да мења све светске новце који се у течају налазе, купује и продаје свију држава ујамчене артије, ловове, промесе и т. д. 1-3

НЕМА ВИШЕ ГЛАВНИЦЕ У ЖИТУ!!!
кад се употреби Н. Дипијев квас за семе
(N. Dupuys Samenbeize.)

ГЛАВНО СТОВАРИШТЕ: У ТРГОВИНИ СПЕЦЕРАЈА И ДЕЛИКАТЕСА
Д КОДЕ
У НОВОМ САДУ. 10—10

ГВОЖЂАРСКА И ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА
МАРКА МАРЦИКИЋА
у Паланки

потребује једног млађег спомоћника. 1—3

ЦИРКУС ТОДОРА СИДОЛИ
на сенској пијаци.

Данас у недељу 21. октобра по н. к. 1883.

две предпоследње представе

Почетак у 4 сахата по подне и у 8 сахата у вече.

Корисница омиљених гимнастичара Алфрета и Ерина Ферони.

При крају вечерње представе последњи пут:

ПЕПЕЉУГА

представљају 80-торо деце у добу од 10—12 година.

Сутра у понедељак неодложна последња представа.
Каса се отвара у 7 а почетак је у 8 сахата.

С поштовањем
Тодор Сидоли,
управитељ.

ПИЈАНСТВО ЈЕ ИЗЛЕЧИВО,

са или без знања дотичника, средством у небројеним случајевима искушаног

Antimethystikona
(Еликсира против пијанства.)

Код употребе тога лека гади и мрзи се дотичном прекомерно пиће, поправља се тек, а несретник враћа се опет својој обитељи и звању. Поближе напутком за употребу.

Цена стакленке уз напутак 1 фор. 50 нов. а. вр.

Добија се једино право поштарским поузећем кроз лекарну „к угарској круни“ у Кесмарку у Горњој Угарској, и код Богољуба Познановића трговца у Митровици. 6—10

ШВАНЕНПУДЕР!!!

Најбољи Рајзпулфер може се добити у трговини спецераја и деликатеса

Д. КОДЕ у Новом Саду.

У кутијама по 40 нов. 60 нов. и фор. 120 нов.
(Роза и белог за плавуше а осим тога једну врсту за црномањасте.) 40—100

ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА
МИЛАНА ЈОВАНОВИЋА
у Митровици 3—3

потребује два шегрта из добре куће. Првенство имају они, који покрај српског језика и немачки говоре.

АЛЕКСАНДАР АДАМОВИЋ
ТРГОВАЦ СА ВИНОМ И ПОСЕДНИК ВИНОГРАДА
на брду Салаксији (у Фрушкој Гори)

има у свом подруму **у Новом Саду** у својој кући под бројем 244/5 преко пута од варошке куће

СТАЛНО ВЕЛИКО ДОБРО УДЕШЕНО СТОВАРИШТЕ
сремских природних
БЕЛИХ, ЦРНИХ и ШИЉЕР-ВИНА

препоручујући иста препродавцима и већим трговцима, **по најјефтинијој цени** како којој врсти дневна буде, у бурадима по 50 литара и на више.

Бурад се на захтевање, купцу уз јамчевину и на послугу дају.

Исти има у горе наведеном стоваришту свом

ИЗВРСНЕ СРЕМСКЕ ШЉИВОВИЦЕ
и
ПРАВЕ КОМОВИЦЕ РАКИЈЕ

Молећи за што веће поручбине даје нудилац уверење да ће све налоге које добио буде, неодложно и најбоље извршити. 24-40

НАЈВЕЋЕ ФАБРИЧНО СТОВАРИШТЕ ПОЉОДЕЛСКИХ МАШИНА
В. СТЕФАНОВИЋА
у Новоме Саду, ћурчинска улица

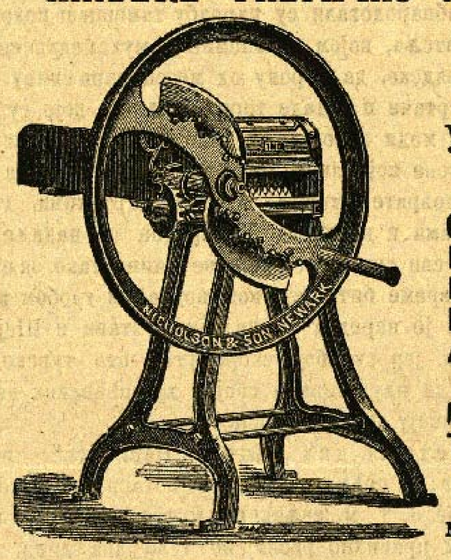

препоручује по врло умереној цени новодобивене

СЕЧКЕ мале и велике за сечење сламе, сена и кукурузовине.
МАШИНЕ за крњење кукуруза руком и машином.
МЛИНОВА на један, два и више пари камења.
ВЕТРЕЊАЧА Бакер-система са 12 и 15 сита.
ЛОКОМОБИЛА, дрешмашина од 2½, 4, 6, 8, 10 и 12 коња снаге.
ПЛУГОВА од 1, 2 и 3 раоника.
ТРИЈЕРОВА сваке системе и величине.

Писмене налоге тачно и брзо извршујем, а за сваку машину да добро ради јамчим. 5—

ИНОСТРАНА ВИНА
ШПАНСКЕ ВИНАРСКЕ ТРГОВИНЕ
ВИНАДОР
У ОРИГИНАЛНИМ ЦЕЛИМ И ПОЛУ ФЛАШАМА.

Медицински Малага сект ф. 2.50 и ф. 1.30, Медок ф. 1.20 и 70 нов.

Мадејра кровн ф. 2.50 и ф. 1.30, св. Жилијен ф. 1.50 и 80 нов.

Ксерес де ла Фронтера ф. 2.50 и ф. 1.30 Шато Марго ф. 2.— и ф. 1.20.

Медицински Малага сект финест олдест од године 1846. најбоље каквоће ф. 5.— и ф. 2.60.

Сва ова вина су од најбоље врсте и могу се по оригиналним ценама добити код г. Д. КОДЕ спецерајска и деликатеса трговина у Новом Саду. 2—3

Властник и одговорни уредник др. Светозар Милетић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.